

УДК 9 (Укр)

Грицаюк Ю. – гр. БП-11

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

КОЗАКИ-ХАРАКТЕРНИКИ: МАГІЯ КРІЗЬ РЕАЛЬНІСТЬ

Науковий керівник: к.і.н., доцент Щигельська Г.О.

Hrytsaiuk Yu.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

THE COSSACKS-SORCERERS: MAGIC THROUGH REALITY

Supervisor: PhD, Associate Professor Shchyhelska H.O.

Ключові слова: характерник, магія, перевтілення

Keywords: sorcerer, magic, transformation

«Вони багато чим нагадують японських ніндзя,... могли відкривати без ключів замки, плавати на човнах по підлозі, як по морських хвилях, переходити через річку по сукняній повсті чи циновках з лози, брати в голі руки розпечені ядра, бачити за кілька верств довкола себе, перебувати на дні ріки, влізати і вилазити з туго зав'язаних і навіть зашитих мішків, «перекидатись» у вовків, перетворювати людей у кущі, вершників на птахів, залазити у звичайне відро і плисти в ньому під водою сотні, тисячі верств».

Характерник – назва віщуна, чаклуна на Запорозькій Січі, який, за народними легендами, умів ворожити, знаходити і ховати скарби, заговорювати рани, і, що вже зовсім неймовірно, «мертвих на ноги ставити, і миттю переноситися з одного краю степу в інший!», знав психотерапію, володів також мистецтвом гіпнозу, вправами з фізичної підготовки козаків, про що існує ряд історичних свідчень очевидців та народних переказів. У козацькому війську їх називали пластунами, на Запорозькій Січі у них був окремий пластунський курінь.

Найвідомішим козаком-характерником називають Мамаю. Це ідеалізований образ козака-мандрівника, воїна, мудреця, казкаря і характерника в одній особі.

Перші писемні згадки про власне характерників датуються ХІХ століттям у творах українських літераторів. Польський історик Бартош-Папроцький залишив спогади про козаків, які не лише замовляли кулі, а й збирали їх з себе руками і кидали назад у ворогів. Ті, у кого потрапляли кулі, гинули на місці.

За переказами, майже всі козацькі гетьмани, кошові отамани та відомі полковники були характерниками. Серед них – Остап Дашкевич, Дмитро Байда-Вишневецький, Іван Підкова, Самійло Кішка, Северин Наливайко, Петро Сагайдачний, Максим Кривоніс, Іван Богун, Данило Нечай і найвизначніший характерник – Іван Сірко. За час свого отаманування – з 1659 по 1680 роки – Сірко брав участь у понад 100 битвах і не мав жодної поразки. Козаки вірили, що він знає наперед про те, хто з ним збирається воювати, що під час бою може перекинутися на хорта, вовка чи яструба або залясти вороже військо. Османський султан видав фірман (указ) про моління в мечетях на загибель Сірка. Іван Сірко народився з зубами, що не на жарт налякало як його сім'ю, так і місцевих мешканців. У дитинстві Іван був досить хворобливим і млявим хлопцем, проте ходить легенда, що на Великдень він власноруч задушив вовчицю, яка накинулася на нього в лісі, після чого його почали називати Сірком. Прийшовши на Запоріжжя, Івана не хотіли брати в козаки, проте йому дали шанс пройти випробування, переплисти пороги Дніпра, з чим він успішно впорався, відтоді

його взялися навчати характерники. «Кошовий Сірко був превеликий чаклун. Недарма його турки називали шайтаном... Після смерті Сірка запорожців, говорять, довго боялися ляхи й бусурмани. Б'ються, було, козаки й праву руку його вперед війська везуть: де рука - там й удача.»

Інший полковник, який за козацькими легендами був характерником, Семен Палій. Це великий вояка й всезнайко, що отримав вміння володіти характерницьким Спасом від самого Бога. Вважалося, що Палій здатний обертатися в вовків чи хорта. Не випадково і те, що від слова «хорт» походить назва острова Хортиці. Є легенди, в яких козак-характерник перетворюється на звіра, щоб потрапити в інший світ і повернути до життя вмираючого або щойно померлого товариша. Вважалося, що це можна зробити лише в зовнішності вовка. А ще міг ставати хрестом чи то списом, який згадується в уявному діалозі гетьмана Мазепи з дружиною напередодні Полтавської битви «він кажуть, і тепер десь живий, і, як йому Господь звелів, міняється, як Місяць: старіє і молодіє».

Аналізуючи можливості козаків-характерників можна зробити такі висновки:

1. Корені характерництва сягають у тисячолітню давнину, в часи великого переселення арійських племен в Україну з Індії.

2. Характерники вміли використовувати енергію Космосу. Воїн міг змінювати свою подобу, ставати невидимим, читати людські думки, пересуватися по повітрю і воді, через вогонь, до якого він не чутливий, говорити з тваринами.

3. Характерники були знайомі з властивостями науки. Так, наприклад, поранених козаків лікували, вводячи їх в гіпнотичний транс. Це дозволяло робити складні операції: витягати кулю з тіла чи складати переламані кістки, не використовуючи знеболення.

4. Характерники досконало знали властивості рослин та вміло їх використовували.

5. Характерники в особливому стані були невразливі до куль і шабель. Вони концентрували внутрішню енергію у ту частину тіла, куди спрямовувався удар нападника.

6. Здатність козаків-характерників входити непомітними у ворожий табір або виходити із в'язниці, не порушивши засувів і непоміченими вартовими, й досі не можуть пояснити.

7. Характерники мали свої школи. Стати характерниками могли лише обрані. Навіть рідним дітям, коли ті були недостойними і не відповідали необхідним вимогам, передавати секрети характерництва суворо заборонялося.

8. У характерники готувались з дитинства. Термін досить суворого навчання встановлювався індивідуально, залежно від потенціалу учня.

9. Якщо вчитель вважав, що науку опановано, відбувався ритуал посвячення у характерники.

10. Їм були підвладні вогонь, вода, земля і повітря. Кажуть, вони могли розігнати хмари, викликати грозу або, навпаки, заспокоїти розбурхану стихію. Не дивно, що в народі говорили: «Запорізький козак може обдурити самого чорта»!